

FYSIIKAN TUTKIMUSLAITOKSEN JOHTOKUNNAN KOKOUS 2/2024

PÖYTÄKIRJA

AIKA TORSTAINA 10. LOKAKUUTA 2024 klo 13.33–14.50
PAIKKA hybridikokous (Zoom ja Physicum A311)

JÄSENET

professori Maija Aksela (UH)
professori Mikko Alava (Aalto) (*kohdasta 8 alkaen*)
professori Kari J. Eskola (JYU)
~~vararehtori Jari Hämäläinen (LUT)~~
vararehtori Jyri Hämäläinen (Aalto)
~~vanhempi tutkija Tapio Lampén (HIP henkilöstö)~~
vararehtori Kaisa Miettinen (JYU), varapuheenjohtaja
laboratorionjohtaja Maarit Muikku (STUK)
vararehtori Kai Nordlund (UH), puheenjohtaja
dekaani Sasu Tarkoma (UH)
~~vararehtori Tapio Visakorpi (TAU)~~

VARAJÄSENET

~~varadekaani Samuli Siltanen (UH)~~
~~apulaisprofessori Andrea Sand (Aalto)~~
~~professori Paul Greenlees (JYU)~~
professori Panja Luukka (LUT)
~~professori Harri Lipsanen (Aalto)~~
yliopistotutkija Matti Kalliokoski (HIP hlöstö)
~~professori Ari Jokinen (JYU)~~
~~johtava asiantuntija Kari Peräjärvi (STUK)~~
~~professori Minna Palmroth (UH)~~
~~professori Simo Huotari (UH)~~
professori Lasse Laurson (TAU)

PUHEENJOHTAJA vararehtori Kai Nordlund (asiakohdat 1–11 ja 13–17,
vararehtori Kaisa Miettinen (asiakohta 12))

ESITTELIJÄT johtaja Katri Huitu

ASiantuntijat varajohtaja, tutkimuskoordinaattori Antti Väihkönen

SIHTEERI hallintopäällikkö Tuulikki Laurila

1. Kokouksen avaaminen ja päätösvaltaisuuden toteaminen

Helsingin yliopiston johtosäännön 17 §:n mukaan hallintoelin on päätösvaltainen, kun vähintään puolet jäsenistä, kokouksen puheenjohtaja mukaan luettuna, on läsnä.

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 13.33, ja totesi sen päätösvaltaiseksi.

2. Esityslistan hyväksyminen

Esitys: Hyväksytään esityslista kokouksen työjärjestykseksi.

Päätös: Esityksen mukaan.

3. Johtokunnan varapuheenjohtajan valinta

Tutkimuslaitoksen johtosäännön (8.1.2020) 5 §:n mukaan johtokunta valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan.

Jyväskylän yliopisto on nimennyt HIP:in johtokuntaan varsinaiseksi jäseneksi 1.9.2024 alkaen vararehtori, professori Kaisa Miittisen HIP:in johtokunnan varapuheenjohtajana toimineen professori Henrik Kuntun tilalle johtokunnan toimikauden loppuun 31.3.2026 saakka.

Päätös: Johtokunnan varapuheenjohtajaksi valittiin vararehtori Kaisa Miittinen (JYU).

4. Johtokunnan edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen

Esitys: Hyväksytään johtokunnan 1/2024 kokouksen pöytäkirja (*liite 1*).

Päätös: Esityksen mukaan.

5. Ilmoitusasioita

- a. Valmisteluryhmän 3–5/2024 kokousten muistiot (*liitteet 2–4*)
- b. muutos HIP:in johtokunnan kokoonpanoon: vararehtori Kaisa Miittinen Jyväskylän yliopiston varsinaiseksi jäseneksi HIP:in johtokuntaan professori Henrik Kuntun tilalle 1.9.2024–31.3.2026
- c. teknologiaohjelman johtaja, professori Filip Tuomisto nimetty Suomen edustajaksi FAIR:in Experiment Cost Scrutiny Groupiin (ECSG)
- d. tutkimuskoordinaattori Kati Lassila-Perini nimetty ICFA Data Lifecycle Panel Chairiksi
- e. COSINUS Inauguration Gran Sassossa Italiassa 18.4.2024
- f. Teknologiaohjelman kokous Helsingissä 19.4.2024
- g. CMS-ohjelman CMS-koe ja CMS toinen vaihe -projektien arviointi Helsingissä 6.5.2024
- h. Euclid-projektipäällikön Hannu Kurki-Suonion läksiäisluento Helsingissä 23.5.2024
- i. Kosmologian kesäkoulu Espoossa 28.–31.5.2024
- j. Peter Higgs -muistoseminaari Helsingissä 31.5.2024
- k. CERN BootCamp 3.6.–7.6.2024 (kick-off Kumpulassa 14.3.–15.3.)
- l. QCD Midsummer School Saariselällä 24.6.–6.7.2024
- m. SAB:in kokous Helsingissä 26.8.–27.8.2024
- n. Tampere Cosmology Meeting 5.9.–6.9.2024
- o. Quantum Days Otaniemessä ja Kumpulassa 9.–10.9.2024
- p. Tutkijoiden yö 27.9.2024

- q. CERN:in 70-vuotisjuhla 1.10.2024
- r. HIP:in henkilöstötilaisuuksia
  - HIP torikokous (Town meeting) 24.5.2024
  - työpaikkaselvityksen purkutilaisuus 3.6.2024
  - HIP:in kesäharjoittelijoiden verkostoitumistilaisuus 7.6.2024 ja HIP:in CERN-kesäharjoittelijoiden kesäjuhla 11.6.2024
  - HIP:in kesäretki 13.6.2024
  - HIP:in kesäharjoittelijoiden seminaari 20.8.2024
- s. talousraportti 1–8/2024 (*liite 5*)
- t. viestintäsuunnitelman päivitys HIP:in kotisivulla
- u. CERN:in koululaisvierailulle rahoitus Teknologiateollisuudelta luku- vuodelle 2024–2025
- v. HIPin tutkimukseen liittyviä rekrytointeja jäsenyliopistoissa:
  - Vahvasti vuorovaikuttavan aineen olomuodot -projektin tutkija Niko Jokela yliopistonlehtoriksi Helsingin yliopistoon 1.5.2024 alkaen
  - CMS koe -projektin tutkija Henning Kirschenmann professoriksi LUT-yliopistoon 1.9.2024 alkaen
  - Vahvasti vuorovaikuttavan aineen olomuodot -projektin projekti- päällikkö Heikki Mäntysaari apulaisprofessoriksi Jyväskylän yli- opistoon 1.4.2024 alkaen
  - Kosmologia-projektin tutkija David Weir professoriksi Helsingin yliopistoon 1.9.2024 alkaen
- w. HIP:in tutkimukseen liittyviä täydentävän rahoituksen projekteja:
  - ERC Consolidator Grant QCD Matter -projektipäällikölle Heikki Mäntysaarelle
  - ERC Advanced Grant teoriaohjelman johtajalle, professori Kari Rummukaiselle

6. HIP:in rahoitus 1.1.2025 alkaen

Opetus- ja kulttuuriministeriön alustavan päätöksen 23.10.2023 mukaan HIP:in valtakunnallisen tehtävän rahoitus on 2,619 M euroa vuonna 2025 kaudella 2025–2028, mikä on 4,8 % enemmän kuin vuonna 2021, mutta 6,1 % vähemmän kuin vuonna 2024. Kauden 2021–2024 alkaessa vuonna 2021 HIP:in valtakunnallisen tehtävän rahoitus oli 2,5 M euroa ja kauden päättyessä vuonna 2024 2,79 M euroa. Vuonna 2024 HIP:in valtakunnallisen tehtävän rahoitus on noin 61 % tutkimuslaitoksen arvioidusta kokonaisbudjetista.

HIP:in jäsenyliopistot ovat 30.5.2024 rahoitusneuvotteluissaan sopineet vuotuisista rahoitusosuuksista kaudelle 2025–2028 (*liite 6*). Helsingin yliopiston, Jyväskylän yliopiston, LUT-yliopiston ja Tampereen yliopiston rahoitusosuudet nousevat 4,8 % vastaten opetus- ja kulttuuriministeriön nostoa vuodesta 2021.

HIP:in jäsenyliopistojen rahoitusosuudet ovat vuosina 2025–2028 seuraavat:

Helsingin yliopisto: 1 193 000 euroa ml. hallinnon laskennallinen osuus 240 000 euroa (kaudella 2021–2024 1 150 000 euroa ml. hallinnon laskennallinen osuus 240 000 €)

Jyväskylän yliopisto: 314 000 euroa (2021–2024: 300 000 euroa)

Aalto-yliopisto 79 000 euroa (2021–2024: 140 000 euroa)

LUT-yliopisto 79 000 euroa (2021–2024: 75 000 euroa)
 Tampereen yliopisto: 79 000 euroa (2021–2024: 75 000 euroa)
 yhteensä: 1 744 000 euroa (2021–2024: 1 740 000 euroa)

Aalto-yliopisto on ilmoittanut mahdollisuudesta nostaa jäsenmaksuosuuttaan vuodesta 2026 lukien, jos Aalto-yliopiston toiminta Fysiikan tutkimuslaitoksessa lisääntyy vuonna 2025: ”(...) haluamme tarkistaa tilanteen 2025 ja varata mahdollisuuden nostaa osuuttamme, jos Aallon aktiviteetti lisääntyy.”

STUK:in liitännäisjäsenyyden vuotuinen jäsenmaksu on 60 000 euroa vuosina 2023–2027.

7. Vuoden 2024 lopussa päättyvien projektien arvioinnit

SAB:in vuoden 2023 suositusten perusteella 31.12.2024 päättyvistä projekteista arvioitiin keväällä 2024 seuraavat CMS-ohjelman projektit:

- CMS-koe
- CMS toinen vaihe

Projektien arviointiraportti on pöytäkirjan liitteenä (*liite 7*).

8. Tieteellisen neuvottelukunnan (SAB) suositukset (keskusteluasia)

Fysiikan tutkimuslaitoksen tieteellinen neuvottelukunta (SAB) kokoontui 26.8.–27.8.2024 Kumpulan kampuksella. SAB:in raportti on pöytäkirjan liitteenä (*liite 8*).

Raportissaan SAB esitti huolensa HIP:in tutkimusinfrastruktuurirahoituksen pitkäjänteisyydestä. CMS-koe ja CMS toinen vaihe -projekteille on saatu FIRI-rahoitusta vuosille 2025–2027. Rakentaminen tulee kuitenkin toteutumaan pidemmällä aikajänteellä. FIRI-tiekartalle hakemisen kautta pyritään turvaamaan pitkäkestoisempi infrastruktuurirahoitus. Tutkimus- ja innovaationeuvoston (IIN) rooli pitkäaikaisen tutkimusinfrastruktuurirahoituksen turvaamisessa tuotiin keskustelussa esiin.

Sasu Tarkoma kertoi Suomen kvantti-instituutin InstituteQ:n käynnissä olevasta arvioinnista. InstituteQ:n tehtäviin kuuluu opetus, tutkimus sekä innovaatiotoiminta ja yritys yhteistyö. Erityisesti viimeksi mainitut tulevat vahvistumaan, minkä seurauksena instituutin yhteiskunnallinen vaikuttavuus lisääntyy.

Jyri Hämäläinen kertoi, että kvanttitekniikka on Aalto-yliopiston strategian keskiössä. Yhteistyötä on paljon Aalto-yliopiston ja Helsingin yliopiston välillä, ja yhteistyö myös HIP:in kanssa voi vahvistua.

SAB tuki raportissaan teknologiaohjelman uuden projektin AIN-on-Si kvanttiemitterit ja -sensorit perustamista. Projekti liittyy varsinaisesti kvanttitekniikkaan, mutta myös pimeän aineen havaitsemiseen.

9. Fysiikan tutkimuslaitoksen pitkän aikavälin strategian päivitys (keskusteluasia)

HIP:in pitkän aikavälin strategian tarkoituksena on luoda kokonaiskuva tutkimuslaitoksen tämänhetkisestä tutkimustoiminnasta ja toimintaympäristöstä, ennakoida toimintaympäristön muutoksia ja tutkimuksen kehityssuuntia sekä määritellä tutkimuslaitoksen tutkimustoiminnan pitkän aikavälin tavoitteet sekä keskeiset toimenpidekokonaisuudet. Strategian aikajänne vaihtelee ohjelmakohtaisesti. Pitkän aikavälin strategian pääpaino on tutkimuksessa, mutta siinä huomioidaan myös tasa-arvoon, yhdenvertaisuuteen ja työhyvinvointiin liittyviä näkökohtia.

HIP:in pitkän aikavälin strategia on linjassa keskeisten eurooppalaisten strategioiden kanssa: hiukkasfysiikan strategia (European Particle Physics Strategy), ydinfysiikan pitkän tähtäimen suunnitelma (NuPECC Long-Range Plan) ja astrohiukkasfysiikan strategia (European Astroparticle Physics Strategy).

Strategiapäivityksen laadintaan osallistuu valmisteluryhmän lisäksi laajasti HIP:in tutkimusyhteisöä. Strategiapäivitystä on käsitelty HIP:in torikokouksessa 24.5.2024 ja sitä käsitellään HIP:in henkilöstökokouksessa 21.11.2024. Strategialuonnos on pöytäkirjan liitteenä (*liite 9*).

Strategia hyväksytään johtokunnan kokouksessa 3/2024. Strategia on tarkoitus päivittää seuraavan kerran vuonna 2028.

Keskustelussa oli esillä Säteilyturvallisuustutkimuksen yhteenliittymän Cores:in sekä Kansallisen säteilyturvallisuustutkimuksen ohjelman, samoin kuin kansallisen LUMA-strategian ja -toimenpideohjelman mahdollinen huomioiminen strategiassa.

Strategiaan voi lähettää kommentteja HIP:in johtajalle marraskuun puoliväliin asti.

10. Tutkimuslaitoksen toimeenpanosuunnitelma vuodelle 2025

Fysiikan tutkimuslaitoksen johtosäännön 6 §:n mukaan johtokunnan tehtävänä on hyväksyä tutkimuslaitoksen toimintaa, taloutta ja henkilöstöä koskevat suunnitelmat. Tutkimuslaitoksen toimeenpanosuunnitelma vuodelle 2025 kaudella 2025–2028 on pöytäkirjan liitteenä (*liite 10*).

Esitys: Johtokunta hyväksyy toimeenpanosuunnitelman vuodelle 2025.

Päätös: Esityksen mukaan.

11. HIP:in projektirakenne 1.1.2025 alkaen

Fysiikan tutkimuslaitoksen johtosäännön 6 §:n mukaan johtokunnan tehtävänä on päättää tutkimuslaitoksen toiminnan jakaantumisesta ohjelmiin ja hyväksyä uudet tutkimus- ja kehitysprojektit. Johtokunnalle ehdotettavien uusien projektien kolmi-vuotissuunnitelmat ja ehdotettava projektirakenne 1.1.2025 alkaen ovat pöytäkirjan liitteinä (*liitteet 11–14*).

Esitys: Johtokunta hyväksyy seuraavat uudet projektit ajalle 1.1.2025–31.12.2027:

CMS-ohjelma

- CMS koe (CMS Experiment)
- CMS toinen vaihe (CMS Upgrade)

Teknologiaohjelma

- AIN-on-Si kvanttiemitterit ja -sensorit, AQUES (AIN-on-Si Quantum Emitters and Sensors)

Päätös: Esityksen mukaan.

12. Teoriaohjelman johtajan valinta

Tutkimuslaitoksen työjärjestyksen 5 §:n mukaan tutkimuslaitoksen kullakin tutkimus--ohjelmalla on johtokunnan nimeämä johtaja, jolta edellytetään ohjelma-alansa hyvää hallintaa, kokemusta tutkimustyön johtamisesta, kykyä ja valmiutta yliopistorajat ylittävään yhteistyöhön sekä omaa aktiivista panosta tutkimus- tai kehitystoimintaan. Ohjelman johtaja nimetään tehtäväänsä määräajaksi, enintään viideksi vuodeksi kerrallaan.

Työjärjestyksen mukaan ohjelman johtajan tehtävänä on:

- vastata ohjelmansa tieteellisestä ja muusta toiminnasta johtokunnan vuosittain hyväksymien toimintaa, taloutta ja henkilöstöä koskevien suunnitelmien määrittämissä rajoissa,
- tehdä tutkimuslaitoksen johtajalle ehdotukset ohjelmansa tutkimus- ja kehitysprojekteista, tutkimus- ja henkilöstösuunnitelmasta, muusta toiminnasta sekä taloudesta, sekä
- toimia tutkimuslaitoksen valmisteluryhmän jäsenenä aloitteellisesti ja pitkäjänteisesti edistäen valmisteluryhmälle nimettyjä tehtäviä.

Teoriaohjelman johtajan Kari Rummukaisen viisivuotinen ohjelmajohtajakausi päättyy vuoden 2024 lopussa. Kari Rummukainen on ollut teoriaohjelman johtajana vuodesta 2011 alkaen.

Kokouksessaan 1/2024 johtokunta päätti avata sisäisen ilmoittautumismenettelyn teoriaohjelman johtajan valitsemiseksi. Ohjelmajohtajan valintaa koskevan esityksen johtokunnalle ovat valmistelleet Kari Eskola, Katri Huitu sekä Sasu Tarkoma.

Teoriaohjelman johtajan tehtävään ilmoittautuivat professori Tuomas Lappi (JYU), professori Kimmo Tuominen (UH) ja professori Alekski Vuorinen (UH). *Läitteet 15–18.*

Esitys: Nimetään professori Alekski Vuorinen teoriaohjelman johtajaksi ajalle 1.1.2025–31.12.2029.

Päätös: Esityksen mukaan.

13. Ydinaineen ohjelman johtajan valinta

Tutkimuslaitoksen työjärjestyksen 5 §:n mukaan tutkimuslaitoksen kullakin tutkimus--ohjelmalla on johtokunnan nimeämä johtaja, jolta edellytetään ohjelma-alansa hyvää hallintaa, kokemusta tutkimustyön johtamisesta, kykyä ja valmiutta yliopistorajat ylittävään yhteistyöhön sekä omaa aktiivista panosta tutkimus- tai kehitystoimintaan. Ohjelman johtaja nimetään tehtäväänsä määräajaksi, enintään viideksi vuodeksi kerrallaan.

Työjärjestyksen mukaan ohjelman johtajan tehtävänä on:

- vastata ohjelmansa tieteellisestä ja muusta toiminnasta johtokunnan vuosittain hyväksymien toimintaa, taloutta ja henkilöstöä koskevien suunnitelmien määrittämissä rajoissa,
- tehdä tutkimuslaitoksen johtajalle ehdotukset ohjelmansa tutkimus- ja kehitysprojekteista, tutkimus- ja henkilöstösuunnitelmasta, muusta toiminnasta sekä taloudesta, sekä
- toimia tutkimuslaitoksen valmisteluryhmän jäsenenä aloitteellisesti ja pitkäjänteisesti edistäen valmisteluryhmälle nimettyjä tehtäviä.

Ydinaineen ohjelman johtajan Ari Jokisen viisivuotinen ohjelmajohtajakausi päättyy vuoden 2024 lopussa. Ari Jokinen on ollut ohjelman johtajana vuodesta 2014 alkaen.

Kokouksessaan 1/2024 johtokunta päätti avata sisäisen ilmoittautumismenettelyn ydinaineen ohjelman johtajan valitsemiseksi. Ohjelmajohtajan valintaa koskevan esityksen johtokunnalle ovat valmistelleet Kari Eskola, Katri Huitu sekä Sasu Tarkoma.

Ydinaineen ohjelman johtajan tehtävään ilmoittautui professori Ari Jokinen (JYU).
Liitteet 19–20.

Esitys: Nimetään professori Ari Jokinen ydinaineen ohjelman johtajaksi ajalle 1.1.2025–31.12.2029.

Päätös: Esityksen mukaan.

14. Tulevia tapahtumia

- CERN IdeaSquare 10-vuotisjuhla 8.11.2024
- HIP Staff Meeting (hybridi) 21.11.2024
- HIP Christmas Dinner Helsingissä 21.11.2024
- Hiukkasfysiikan päivät Lammilla 27.11.–28.11.2024: kokouksessa valmistellaan Suomen kontribuutiota Euroopan hiukkasfysiikan strategiaan
- Tiedetoimittajien matka CERN:iin 9.–11.12.2024
- HIP:in joulukahvit Kumpulassa 16.12.2024 klo 14
- Pohjoismainen Spätind-konferenssi Suomen järjestämänä Norjassa 2.–7.1.2025
- FAIR:in AFC:n (Administrative and Finance Committee) kokous Jyväskylässä 21.–22.5.2025
- RECFA-kokous (Restricted European Committee for Future Accelerators) Helsingissä 30.–31.5.2025
- FCC-kokous (Future Circular Collider) Helsingissä vuonna 2026
- HIP Happy Hour kuukauden viimeisenä perjantaina Kumpulassa

15. Muut asiat

Johtokunnan kokoukset pidetään jatkossa pääosin etäkokouksina. Yksi kokous vuosittain on tarkoitus pitää Helsingin yliopiston keskustakampuksella, ja kokouksen jälkeen johtokunnalla on yhteinen päivällinen.

16. Johtokunnan seuraava kokous

Johtokunnan seuraava kokous pidetään 21.11.2024 klo 11.15–13.00 Zoom-kokouksena.

17. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 14.50.

Kai Nordlund
Johtokunnan puheenjohtaja

Kaisa Miettinen
Johtokunnan varapuheenjohtaja

Tuulikki Laurila
Johtokunnan sihteeri

Asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti Helsingin yliopiston sähköisen allekirjoituksen järjestelmässä (UniSign).

Tämä dokumentti on allekirjoitettu sähköisesti Helsingin yliopiston UniSign-järjestelmällä
Detta dokument har underskrivits elektroniskt med Helsingfors universitetets UniSign
This document has been electronically signed using University of Helsinki UniSign

Päiväys / Datum / Date: 24.10.2024 08:26:26 (UTC +0300)

T Tuulikki Laurila

Organisaation varmentama (HY-käyttäjätunnus)
Certifierad av organisationen (HU användarkonto)
Certified by organization (HY user account)
Certified by organization

Päiväys / Datum / Date: 24.10.2024 09:07:35 (UTC +0300)

Kai H Nordlund

Organisaation varmentama (HY-käyttäjätunnus)
Certifierad av organisationen (HU användarkonto)
Certified by organization (HY user account)
Certified by organization

Päiväys / Datum / Date: 24.10.2024 10:31:09 (UTC +0300)

Jyväskylän yliopisto

Kaisa Miettinen

vararehtori

Kaksiosainen henkilötunnistus (sähköposti- ja puhelintunnistus)
Tvåfaktorsidentifiering (E-mail och SMS)
Two-factor person identification (email and SMS identification)
SMS PIN [+358***47]